

Sygn. akt I C 61/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 grudnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Radomiu I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Kierończyk

Protokolant: stażysta Karina Piechnik

po rozpoznaniu w dniu 27 grudnia 2018 roku w Radomiu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. P.

przeciwko Skarbowi Państwa - Aresztowi Śledczemu w R.

o odszkodowanie

I. oddała powództwo;

II. nie obciąża powoda kosztami procesu.

Na oryginale właściwy podpis

I C 61/15

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 28 lipca 2014 roku powód A. P. domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego w R. zadośćuczynienia w kwocie 40 000 zł za to, że pozwany nie zapewnił mu warunków odpowiadających normom bytowym określonych w art. 110 k.k., ponadto wyżywienie w jednostce jest naganne i poniżej jakichkolwiek norm żywieniowych (pozew k.3-4).

Postanowieniem z dnia 29 sierpnia 2014 roku sprawa niniejsza została przekazana według właściwości rzeczowej Sądowi Rejonowemu w R. (k.12).

Pismem z dnia 29 października 2014 roku powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia w wysokości 150 000 zł. Wywodził w nim, że w pozwanym Areszcie przebywa od 19 grudnia 2013 roku w celach przeludnionych i zawilgoconych, niezgodnych z normami unijnymi, w których w kąciakach sanitarnych są pluskwy i grzyb, cele mają nieszczelne okna, światło jarzeniowe jest niezabezpieczone osłonami, pogorszył mu się wzrok, w jednostce jest karygodny system żywieniowy, przez co doznał bóli i dolegliwości gastrycznych, co wielokrotnie zgłaszał lekarzowi, otrzymał na okres 1 miesiąca normę żywieniową (...), dieta nie jest zbilansowana pod względem odżywczym. Z powodu umieszczenia go w celi obok osoby nie cieszącej się sympatią innych osadzonych był szykanowany przez innych więźniów (k.25-27).

Postanowieniem z dnia 8 grudnia 2014 roku sprawa została przekazana według właściwości rzeczowej S. (...) (k.43).

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów (k.79-91).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. P. przebywał w Areszcie Śledczym w R. przebywał od 19 grudnia 2013 roku do 25 lutego 2015 roku i od 27 maja 2015 roku do 23 czerwca 2015 roku (k.92). Umieszczony był w pawilonie o, na oddziałach: I, III, IV i V w różnych celach mieszkalnych (przeładowarka historii rozmieszczenia k.93). Na oddziale I przebywał w celach mieszkalnych nr (...), gdzie norma powierzchni mieszkalnej wynosiła 4 m² (k.94), na oddziale III w celach mieszkalnych nr (...) o powierzchni 9,01 m², nr 124 o powierzchni 9,01 m², nr 114 o powierzchni 9,13 m², na oddziale IV w celi nr 166 o powierzchni 9,01 m², na oddziale V w celach nr: 217 o powierzchni 9,00 m², nr 219 o powierzchni 9,01 m², nr 217 o powierzchni 9,00 m², na oddziale VI w celach nr: 251 o powierzchni 9,00 m², nr 258 o powierzchni 9,01 m², nr 254 o powierzchni 9,01 m² (wykaz pomieszczeń k.94-103). W Areszcie Śledczym w R. na podstawie umowy nr (...) wykonywane były zabiegi zwalczania szkodników metodą monitoringu w obiektach kuchennych należących do AŚ R., która obejmowała okres od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2016 roku (k.104 -105). Odbywały się także kontrole Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (k.106-114, 131-133, 134-136). Sprawdzane były także przewody kominowe (k.115-118, 137, 138, 139, 140) oraz wykonywane były przeglądy kotłowni (k.109-116). Powód miał dolegliwości ze strony układu pokarmowego, był konsultowany przez lekarza D. C., otrzymał stosowne leki, został skierowany na badanie gastroskopowe, które nie wykazało choroby wrzodowej ani stanu zapalnego śluzówki żołądka, był także wykonany test urazowy, który nie wykazała bakterii *Helicobacter*, odpowiedzialnej za powstanie choroby wrzodowej. Powód był także konsultowany przez lekarza okulistę, który zalecił stosowanie kropli nawilżających (świadek D. C. k.158v-159). Warunki socjalno- bytowe w Areszcie są dobre i zgodne z obowiązującymi zasadami. Wprawdzie oświetlenie w celach jest dewastowane przez osadzonych, ale służby kwatermistrzowskie demontują zepsute urządzenia i je naprawiają, wentylacja grawitacyjna jest sprawna, jest co roku sprawdzana przez służby kominarskie. W pozwanym Areszcie zamontowane są okna drewniane i istnieją od czasu powstania jednostki, montowane są dodatkowe uszczelki oraz na wniosek skazanego może być mu wydany dodatkowy koc. W latach 2013-2015 wymieniono około 300 sztuk okien z drewnianych na plastikowe. W całym Areszcie, w tym również w pomieszczeniach administracji jest jednakowe oświetlenie w postaci świetlówek, tak więc z tego typu oświetlenia korzystają również funkcjonariusze Służby Więziennej i z tego powodu nikt nie doznał uszkodzenia wzroku (świadek L. K. k. 159-159v). W związku z wniesionym przez powoda pozwem odpowiednie służby sporządzały notatki służbowe (k.117-118, 119, 120, 121). Na wniosek powoda została mu przyznana dieta bez wieprzowiny (k.122, 123). Na okoliczność sposobu żywienia w pozwanym Areszcie została sporządzona notatka służbowa przez Z. P., w której wskazał podstawę prawną obowiązujących norm żywieniowych oraz podniósł, że jadłospisy są sporządzane zgodnie z przepisami i sztuką kulinarną (k.120, zeznania świadka k.159v-160). W trakcie pobytu w pozwanej jednostce powód nie przebywał w przeludnionych celach, był traktowany w sposób humanitarny, z poszanowaniem jego praw, nigdy nie zgłaszał przypadków szykanowania ze strony współosadzonych (notatka k.119, świadek W. Z. k. 160). Osadzony przez pół roku przebywał w jednej celi z W. B., który zarzucał, że warzywa w zupach nie były obierane, a w okresie letnim podawano im zgnile ziemniaki, na ścianie był grzyb (świadek W. B. k.197). W toku przesłuchania w charakterze strony powód zarzucił, że jego dobra osobiste zostały naruszone - jego godności i cześć, był wyzywany wulgarnie przez funkcjonariuszy i przebywał w nieodpowiednich warunkach, nie było ciepłej wody, a ciepła kąpiel przysługiwała raz lub dwa razy w tygodniu, sposób żywienia spowodował u niego dolegliwości gastryczne. Ogólnie pobyt w Areszcie Śledczym w R. bardzo źle na niego wpłynął, cela była wychłodzona, zawilgocona, czasem w celi były pluskwy i inne robactwa. Ostatecznie wniósł o zasądzenie na jego rzecz kwoty 150 000 zł (k.285).

Powyższe ustalono w oparciu o wskazane wyżej dokumenty oraz zeznania świadków: D. C., L. K., Z. P., W. Z.. Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda, że warunki panujące w Areszcie Śledczym w R. podczas odbywania przez niego kary pozbawienia wolności były niezgodne z obowiązującymi przepisami, czy też nosiły cechy szykany. Również zeznania świadka W. B. przedstawiały subiektywny przekaz o warunkach panujących w pozwanym Areszcie. Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda, jakby nie miał wykonanego badania gastrokopii. Jak wynika z zeznań świadka D. C. - lekarza pracującego w Areszcie Śledczym w R. i treści notatki służbowej (k.121), powód w czasie pierwszego pobytu

w pozwanym Areszcie zgłaszał dolegliwości bólowe w nadbrzuszu i pieczenie w przełyku podczas wizyt lekarskich w dniach 12 maja i 9 czerwca 2014 roku. Zalecono wówczas przyjmowanie leku R.. Dolegliwości nadal się utrzymywały, w związku z tym oprócz stosowania Ranigastu zalecono i zastosowano leczenie dietetyczne do 30 września 2014 roku. Osadzony w dniu 26 lutego 2015 roku został przetransportowany do innej jednostki penitencjarnej, powrócił do Aresztu śledczego w R. 28 maja 2015 roku i z uwagi na zgłaszane dolegliwości bólowe w trybie pilnym wykonano gastroskopię (k.121). w toku procesu powód nie wykazał, że był szykanowany przez funkcjonariuszy poprzez używanie wobec niego wulgarnego słownictwa.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa i artystyczna pozostają pod ochroną prawa cywilnego.

Według treści art. 24 § 1 k.c., ten czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności, ażeby złożyła oświadczenie woli odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Jeżeli skutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych (§2).

Zgodnie natomiast z art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie bądź zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Z uwagi na lokalizację wspomnianego przepisu w tytule VI Kodeksu Cywilnego – „ Czyny niedozwolone” istnieje możliwość obciążenia odpowiedzialnością władzy publicznej z tytułu naruszenia dóbr osobistych obywatela, w tym także zadośćuczynieniem pieniężnym za szkodę niemajątkową według art. 445 k.c. oraz art. 448 k.c., z którego wynika, że w razie naruszenia dobra osobistego Sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przy rozpoznawaniu spraw o naruszenie dóbr osobistych istotną kwestią jest ustalenie przede wszystkim, czy doszło do naruszenia dobra osobistego oraz czy działanie pozwanego było bezprawne. Dowód, że dobro osobiste zostało zagrożone lub naruszone, ciąży na osobie poszukującej ochrony prawnej na podstawie art. 24 k.c. Natomiast na tym, kto podjął działanie zagrażające dobru osobistemu innej osoby lub naruszające to dobro, spoczywa ciężar dowodu, że nie było ono bezprawne (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 czerwca 2004 r., V CK 609/03, LEX nr 109404).

W świetle powyższego zadaniem Sądu było - w pierwszej kolejności ustalenie, czy rzeczywiście doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, a następnie ustalenie bezprawności działania pozwanego.

Dobra osobiste są prawem niemajątkowym ściśle związanym z osobą ludzką, decydują o jego bycie i pozycji w społeczeństwie oraz są wyrazem jego odrębności fizycznej i psychicznej.

Wymóg zapewnienia przez każde państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymogów współczesnego państwa prawa. Znajduje on swój wyraz w normach prawa krajowego i międzynarodowego.

Z ratyfikowanego przez Polskę art. 10 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych z dnia 19 grudnia 1966 roku (Dz. U. z 1977, nr 38 poz.167 i 169), wynika, że każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 roku (ratyfikowanej przez Polskę w 1993 roku – Dz. U. z 1993 , nr 61 poz.284 ze zm.) stanowi, że nikt nie może być poddany torturom ani niehumanitarnemu lub poniżającemu

traktowaniu albo karaniu; art. 8 tej Konwencji wyraża nakaz poszanowania życia prywatnego obywateli. Wyżej spisane zasady prawa międzynarodowego są wyrażone w art. 40, 41 ust. 4 i 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Przepis artykułu 110 § 1 i 2 k.k.w. stanowi, że skazanego osadza się w celi mieszkalnej wieloosobowej lub jednoosobowej i powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m².

Bezsporne jest, że podczas odbywania kary pozbawienia wolności w tut. Areszcie Śledczym powód nie przebywał w celach, gdzie powierzchnia mieszkalna przypadająca na jednego osadzonego była mniejsza niż 3 m².

Normy żywieniowe określone są w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 września 2003 roku. Również zarzuty powód, że nie był prawidłowo leczony, że nie wykonano mu badań oraz że cele mieszkalne nie były w należyтым stanie nie znalazły potwierdzenia w realiach niniejszej sprawy. Wszystkie cele mieszkalne w pozwanym Areszcie zostały wykonane zgodnie z zatwierdzonym projektem technicznym oraz odebrane przez uprawnione do tego instytucje. Od momentu oddania obiektu nie dokonywano w nim żadnych zmian konstrukcyjnych, zaś sprawność jego działania jest oceniana przez odpowiednie służby kominiarskie, Sanepid. Prowadzone też są zabiegi zwalczania szkodników. Powód nie udowodnił również, że był szykanowany przez funkcjonariuszy i innych współosadzonych, a zatem nie wykazał, że doznał szkody skutkującej prawem do odszkodowania. Pozbawienie wolności jest karą za postępowanie sprzeczne z obowiązującym porządkiem prawnym. Osoba skazana na karę pozbawienia wolności musi mieć świadomość ograniczeń, jakie wiążą się z izolacją i zobowiązana jest znosić rygory życia codziennego w jednostce penitencjarnej wynikające z przepisów prawa zawartych w k.k.w., stosownych rozporządzeniach i źródłach prawa miejscowego w postaci Zarządzeń Dyrektora Aresztu Śledczego. Działania funkcjonariuszy pozwanego Aresztu nie są bezprawne, nie świadczą o niehumanitarnym i nieludzkim traktowaniu.

Z uwagi na powyższe powództwo jako bezzasadne należało oddalić i dlatego orzeczono jak w punkcie I-szym wyroku.

Mając na uwadze sytuację materialną powoda, fakt odbywania przez niego kary pozbawienia wolności Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. postanowił nie obciążać powoda kosztami procesu, co znalazło wyraz w punkcie II-gim wyroku.